

розвитку. Потребність в створенні спеціальної міжнародної організації, відповідальної за розробку і розповсюдження міжнародних таможених норм, направлених на упрощення і уніфікацію таможених процедур, в тому числі постійної інституціональної основи міжнародного таможенного співробітництва, в кінцевому рахунку, зробило необхідним створення міжнародної організації на всесвітньому рівні - Всесвітньої Таможених Організації. Всесвітня Таможенна Організація, визначаючи нові концепції, нові підходи і технології, більш ефективно реалізує своє призначення в середовищі з непередбачуваними змінними. ВТО перетворилася в головний штаб держав і міжнародних організацій в відношенні діяльності по таможенному справу в сфері міжнародних зв'язків держав. В теперішній час ВТО координує діяльність таможених служб в межах багатосторонніх угод (до 20-ти угод, більша частина яких була прийнята саме під покровительством СТС), діючих в цій сфері, більш 50-ти рекомендацій і десятка технічних норм по різним таможеним питанням.

Использованная литература

1. Сотников А.В. Российская Федерация и Республика Беларусь – межгосударственное экономическое взаимодействие. М., 2001, с.11.
2. Борисов К.Г. Международное таможенное право. Учебное пособие. М., Изд-во РУДН, 1997, с.164.
3. Международное регулирование внешнеэкономической деятельности. Под ред. В.С.Каменкова. М., Изд-во деловой и учебной литературы. М., Дикта, 2005, с.48.
4. Сандровский К.К. Международное таможенное право. Учебник. 3-е изд., стер. К.: О-во «Знания» КОО, 2002, с.164.
5. Всемирная таможенная организация. Под общ.ред. Н.М.Блинова. М., РИО РТА, 2000, с.8.
6. Лозбенко Л.А. Конвенциональное регулирование внешнеэкономической деятельности. Монография. М., РИО РТА, 2000, с.97.
7. Всемирная таможенная организация и Россия. Под общ.ред. Л.А.Лозбенко. М., ГТК РФ, 2003, с.8.
8. Зотов Г.М. Сотрудничество ВТО с другими международными организациями. Внешнеэкономический бюллетень, 1988, № 8, с.36.
9. Сандровский К.К. Международное таможенное право. Учебник. 3-е изд., стер. К.: О-во «Знания» КОО, 2002, с.170.
10. Борисов К.Г. Международное таможенное право. Учебное пособие. М., Изд-во РУДН, 1997, с.156.
11. Шумилов М. М. Международное торговое и таможенное сотрудничество России со странами "дальнего зарубежья" – М., 2001, с.67.
12. Ершов А. Д. Международные таможенные отношения. Спб. 2000, с.88.

УДК 339.94:338.439(4) (477)

КУЛЯВЕЦЬ В.Г., здобувач,
Вінницька обласна державна адміністрація,
Головне управління економіки,
начальник відділу цінової політики та
функціонування ринків природних монополій

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ КОНВЕРГЕНЦІЇ ХАРЧОВИХ КОМПЛЕКСІВ УКРАЇНИ ТА ЄС

Анотація. У статті розглядаються основні напрямки зближення харчових комплексів України та країн Європейського Союзу у контексті Європейської інтеграції

Ключові слова: Євроінтеграція, ЄС, зона вільної торгівлі (ЗВТ), СОТ, структура експорту, харчова промисловість, рамкові програми, європейські стандарти, безпека продуктів харчування, нормативна база.

Annotation. The article reviews the main directions convergence in food complex of Ukraine and the European Union in the context of European integration.

Keywords: Eurointegration, EU, free trade area (FTA), WTO, structure of export, food industry, framework programs, European standards, food safety, regulatory framework.

Постановка проблеми. Переосмислення стратегії реалізації євроінтеграційного курсу України потребує розробки нових підходів з впровадження європейських стандартів у різних сферах суспільного життя та наближення України до вимог членства в ЄС.

Сьогодні Українська держава продовжує декларувати своє бажання стати повноправним членом Європейського Союзу. Європейський вибір для нашої країни в першу чергу означає підтримку реальної демократії, створення громадянського та інформаційного суспільства, забезпечення прав та свобод кожної людини і продовження розбудови соціально-орієнтованого ринкового господарства, в основі якого знаходиться верховенство права. Для цього українській стороні необхідно привести у відповідність політичні та економічні вимоги та домогтися поліпшення якості життя в цілому, щоб відповідати стандартам ЄС.

Аналіз останніх публікацій. Значний внесок в дослідження умов та факторів зближення харчових секторів Європейського Союзу та України, в процесі поглиблення євро інтеграційних процесів та глобалізації світового господарства, належить таким відомим іноземним та вітчизняним дослідникам як М.Барановський, Б.Борщевський, А.Гайдуцький, А.Гальчинській, С.Кваша, О.Лука, Ю.Макогон, І.Пузанов, С.Соколенко, А.Філіпенко, Е.Аткінсон, Р.Банкер, С.Вуллок, Б.Пасхавер, П.Саблук, Г.Йоффе, Ч.Баррета, Дж.Робін, Б.Хагес, та ін.

Метою статті є розробка ефективних механізмів конвергенції харчових комплексів України та ЄС.

Виклад основного матеріалу. Українська держава формує свою власну зовнішньоекономічну стратегію, реалізація якої враховує національні інтереси країни та вирішує широке коло питань, які виникають завдяки необхідності європейського геополітичного вибору. Хотілося б звернути увагу на той факт, що для України сьогодні дуже важливим є забезпечення сталого курсу у здійсненні політичних реформ та природного і невід'ємного зв'язку з позитивним напрацюванням та досвідом, набутими за роки незалежності. Тобто, використовувати принцип наслідування. Не треба проводити нових експериментів. Вони не потрібні ні суспільству, ні державі. Головна мета, яка сьогодні повинна втілюватись у життя – це продовження реалізації розпочатих раніше системних реформ, доведення світової спільноті свою послідовність у вибраному курсі, дотримання принципів свободи слова та утвердження демократії, укріплення верховенства права тощо.

Цікаво відмітити, що поки українська сторона не має статусу офіційного кандидата на членство у ЄС, вона матиме можливість висловлювати та приймати самостійні рішення на переговорах з ЄС щодо вибору рівня відповідних законів та стандартів для кожної окремої галузі економіки, враховуючи пріоритетні напрямки розвитку в цілому по країні. При цьому, необхідно враховувати дуже велику відповідальність за вибір реформ, які сьогодні необхідні для ефективного розвитку економіки країни і використання наявних можливостей співпраці з ЄС для впровадження даних реформ при наявних ресурсах.

Що стосується співпраці України та країн ЄС у сфері торгівлі сільськогосподарською та харчовою продукцією і забезпечення належної безпечності та якості продовольства, то хотілося б відмітити, що більшість позицій визначеної продукції вилучать з угод про вільну торгівлю з ЄС. Так, скоріше за все, основним видом продукції українського продовольчого експорту до ЄС залишатимуться зернові. Найімовірніше, що цукор буде вилучено з угоди, враховуючи високий ступінь державної політики протекціонізму в галузі, причому з обох сторін. Що стосується плодівництва та овочівництва, то режим вільної торгівлі буде сприятиме розвитку цих галузей, але на початковому етапі вкрай необхідно буде підтримка держави з метою нівелювання негативних наслідків зростаючої конкуренції. В таблиці 1 представлено аналіз позитивних та негативних наслідків вільної торгівлі між українськими та європейськими господарюючими суб'єктами у сфері аграрного та продовольчого секторів економіки.

Таблиця 1.

Аналіз наслідків процесу вільної торгівлі між Україною та ЄС за групами інтересів

Суб'єкти	Позитивні наслідки	Негативні наслідки
Українські виробники зернових	Розширення ринків збуту Зростання якості продукції Підвищення ефективності виробництва Збільшення доступу до фінансових ринків (у тому числі іноземних)	Зростання конкуренції за деякими видами зернових Додаткові витрати на збільшення випуску, диверсифікацію, поліпшення якості зерна
Зернотрейдери	Збільшення прибутків внаслідок розширення ринків збуту	-
Європейські сільгосп-виробники	Розширення ринків збуту (зокрема борошномельно-круп'яної продукції) з огляду на швидке зростання доходів українських громадян	Зростання конкуренції
Українські виробники продукції птахівництва	Розширення ринків збуту Зростання якості продукції Підвищення ефективності виробництва	Зростання конкуренції Додаткові витрати на збільшення випуску, сертифікацію продукції
Європейські виробники продукції птахівництва	Розширення ринків збуту	Зростання конкуренції
Українські виробники молочної продукції	Зростання якості продукції внаслідок збільшення кількості підприємств, продукція яких відповідатиме стандартам якості ЄС (короткострокова перспектива) Розширення ринків збуту (довгострокова перспектива) Підвищення ефективності виробництва (довгострокова перспектива)	Зростання конкуренції внаслідок збільшення імпорту продукції з ЄС Додаткові витрати на збільшення випуску, сертифікацію (короткострокова перспектива)

Європейські виробники молочної продукції	Розширення ринків збуту	Зростання конкуренції (довгострокова перспектива)
Українські виробники плодів та овочів	Розширення ринків збуту Зростання якості продукції Підвищення ефективності виробництва	Зростання конкуренції Додаткові витрати на сертифікацію
Європейські виробники плодів та овочів	Розширення ринків збуту	Зростання конкуренції

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що поглиблена вільна торгівля з ЄС сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного харчового сектору, завдяки впровадженню відповідних стандартів захисту здоров'я та зацікавленістю громадян стандартами ЄС. Тому, дуже важливим є той факт, що поліпшення якості товарів через проведення гармонізації українських санітарних та фітосанітарних стандартів з європейськими та створення відповідної інфраструктури (сучасні лабораторії, центри стандартизації тощо) забезпечить ефективну систему контролю за якістю харчової продукції.

Харчова промисловість є важливою частиною української економіки. Разом з тим, незважаючи на сприятливі кліматичні умови, вигідне економічне розташування та родючі землі, виробничі показники харчової галузі залишаються нижчими за потенційні. Так, згідно дослідження Світового банку сільське господарство не реалізує свого виробничого потенціалу, виробляючи лише 22% від можливих обсягів продукції з огляду на ресурси галузю [1].

Важливим фактором розвитку харчового сектору економіки України є те, що за останні роки чисті доходи і витрати українців поступово збільшуються і це сприяє подальшому розвитку української харчової промисловості. Крім того, вплив зовнішнього ринку значно змінив споживчі уподобання української нації. Все більше зростає попит щодо споживання здорових і збагачених продуктів, напівфабрикатів, заморожених фруктів і овочів, йогуртів і інших молочних та інноваційних продуктів.

Харчовий сектор економіки відіграє дуже важливу роль у такому важливому напрямку як формування національного фонду споживання.

Таблиця 2.

Структура споживчих витрат домогосподарств України, %

Види споживчих витрат	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Продовольчі товари	72,8	65,3	61,7	59,8	59,0	61,0
Непродовольчі товари	11,8	21,6	23,7	24,6	24,3	22,4
Послуги	15,4	13,1	14,6	15,6	16,7	16,6

Джерело: Держкомстат України

Разом з тим, про добробут громадян країни можна говорити, якщо в структурі витрат домогосподарств переважають витрати на послуги, потім на непродовольчі товари, а що стосується витрат на продовольчі товари, то вони повинні займати найменшу частку доходів населення. Для країн ЄС такий розподіл споживчих витрат домогосподарств вже давно став нормою (таблиця 3), що стосується української сторони, то лівая частка споживчих витрат, нажал, припадає саме на продукти харчування.

Таблиця 3.

Структура споживчих витрат домогосподарств країн ЄС-25, % (2008 рік)

Види споживчих витрат	ЄС-25					
		Італія	Німеччина	Франція	Великобританія	Іспанія
Продовольчі товари	16,3	17,3	14,6	16,5	12,3	16,8
Непродовольчі товари	12,6	15,1	12,1	10,5	10,5	10,4
Послуги	71,1	67,6	73,3	73,0	77,2	72,8

Джерело: Eurostat

Що стосується експортного потенціалу харчової галузі, то він на сьогодні є порівняльно невеликим через недостатню конкурентоздатність українських продуктів, недотримання вимог міжнародних стандартів якості та безпеки харчових продуктів, а також існуючі правові та практичні перешкоди в торгівлі. У таблиці 4 наведено дані стосовно структури українського експорту до країн ЄС. Проаналізувавши структуру експорту,

можна зробити висновок, що на харчову галузь припадає лише 9,2% від загального обсягу зовнішньоторговельної діяльності України та асортимент харчової продукції, який користується попитом в країнах ЄС досить вузький [5].

Таблиця 4.

Структура експорту України до країн ЄС (2007)

Номер ГС	Група галузей (за ГС)	Експорт з України в ЄС, %	Основні товари та товарні групи
TDC XV	основні метали та вироби з них	33,1	продукція чорної металургії
TDC V	мінеральні продукти	19,3	мінеральне паливо
TDC XVI	машинобудівельна продукція; електро-обладнання; запчастини	7,6	кабелі, трансформатори; турбодвигуни
TDC VI	продукція хімічної та споріднених галузей	6,8	аміак, сполуки алюмінію
TDC III	рослинні та тваринні жири, продукти переробки	4,1	соняшникова олія
TDC IX	деревина та вироби з неї; корок	3,9	деревина
TDC XI	текстиль	3,6	тканини
TDC II	рослинні сільськогосподарські продукти	3,3	зернові
TDC IV	харчова продукція, спирти, тютюнові вироби	1,8	деякі продукти харчування, харчові спирти
-	Інші	16,5	-

Джерело: [5]

З огляду на наслідки світової економічної кризи, українській стороні дуже важливо здійснити кроки, направлені на відродження даного сектору економіки та підвищення безпечності продуктів харчування для споживачів. Так, адаптація системи регулювання у сфері безпеки харчових продуктів до вимог СОТ дозволить на 30% зменшити витрати підприємств на стандартизацію аграрної продукції та продуктів харчування, а за умови гармонізації в межах Розширеної угоди про вільну торгівлю між ЄС та Україною економія витратів підприємств може становити майже 50% [2].

Таблиця 5.

Розроблення та впровадження в агропродовольчому комплексі України міжнародних і європейських стандартів

Клас та галузі стандартизації за ДК 004	Загальна кількість стандартів, одиниць:		в т.ч. гармонізовано із стандартами ISO, IEC, CEN, ETSI, CENELEC, одиниць	Рівень гармонізації національних стандартів, %	
	міжнародних та європейських організацій із стандартизації	вітчизняних організацій із стандартизації		стосовно вітчизняних	європейських і міжнародних
65 сільське господарство	752	1345	368	27,4	48,9
67 харчова промисловість	1160	3167	475	15,0	50,0
Всього по агропродовольчому комплексу	1912	4512	843	18,7	44,0

Джерело: Держспоживстандарт України, 2009 р.

Таким чином, створення зони вільної торгівлі в першу чергу сприятиме створенню взаємовигідних двосторонніх економічних та торговельних відносин, розрахованих на середньострокову перспективу. Як зазначалось раніше, однією з найважливіших частин в цьому напрямку є приведення українського законодавства та практики у відповідність до норм та положень законодавства ЄС. Хотілося особливо звернути увагу на вимоги застосування міжнародних та європейських стандартів, які стосуються саме харчової галузі.

Українська нормативна база, яка покликана забезпечувати безпечність харчових продуктів, сьогодні складається з фрагментарних і непослідовних законодавчих актів, які мають певні дублювання та недоліки. Так, не дивлячись на те, що українська сторона прийняла за основу європейську систему безпечності продуктів харчування, деякі важливі моменти цієї системи не були враховані.

Разом з тим, слід зазначити, що запровадження цих складових до вітчизняної нормативно-правової бази, регулюючої безпеку та належне відстеження продукції у виробництві продуктів харчування, вимагає значних фінансових та людських ресурсів. Крім того, сьогодні вкрай важко змінити спосіб мислення не тільки державних службовців, а й виробників – керівників підприємств харчової галузі та змусити їх прийняти запропоновану концепцію.

Цікаво відмітити, що в країнах Європейського Союзу контроль за безпекою харчової продукції ґрунтується на аналізі ризику. Законодавчі акти в цих країнах щодо безпеки продуктів харчування мають «горизонтальний» характер. При цьому регулюються такі універсальні складові як: харчові добавки, залишки пестицидів та ветеринарних препаратів, інші види забруднювачів, маркування та гігієну тощо.

Якщо європейська нормативно-правова база спрямована на забезпечення безпечності продуктів харчування, то українська зосереджена на відповідності обов'язковим стандартам (ГОСТ/ДСТУ).

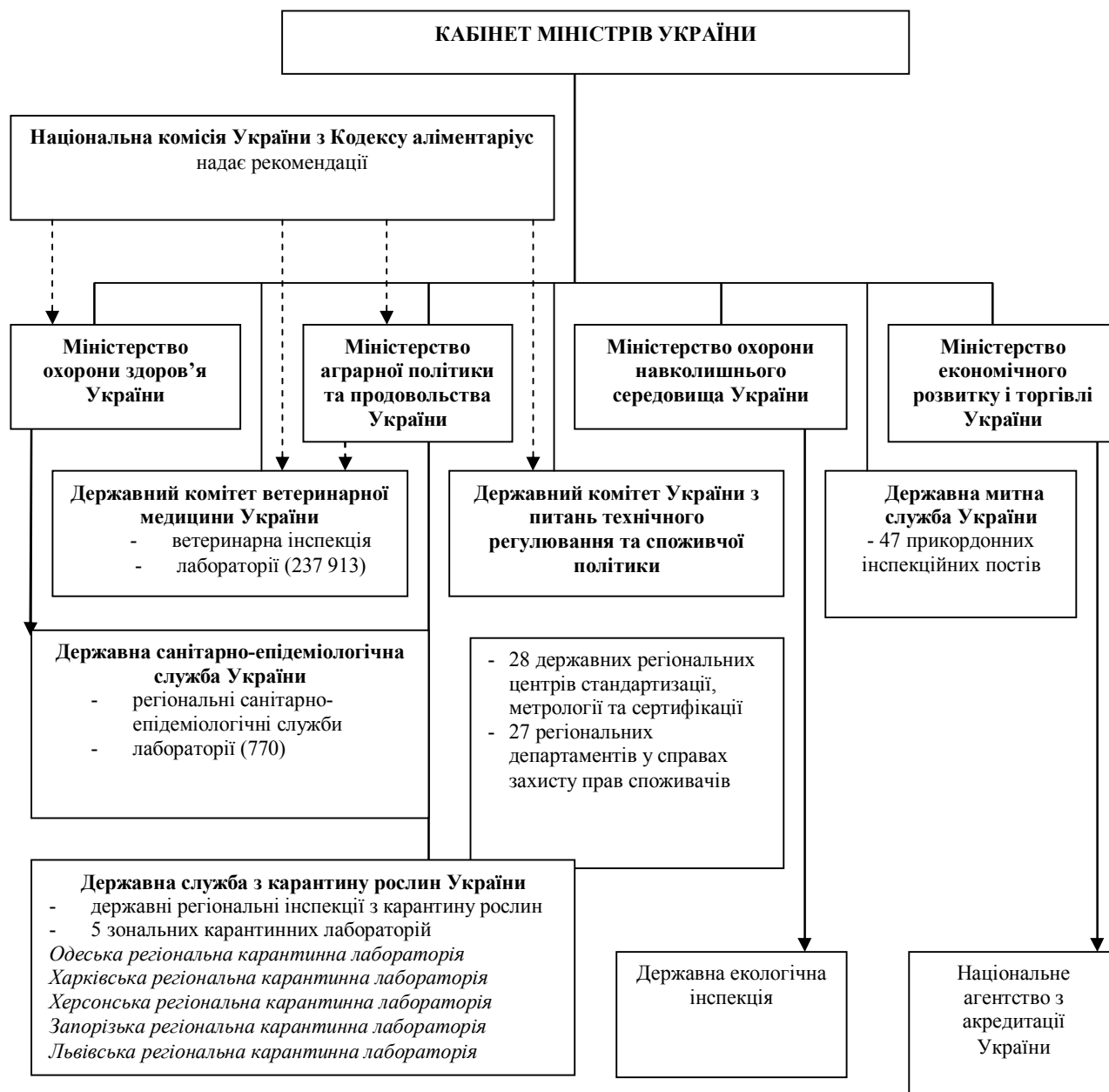

Рис. 1. Структура органів, що відповідають за безпечністю харчових продуктів в Україні

Особливості української продовольчої системи створюють певні проблеми, які стосуються не лише безпечності продуктів харчування та конкурентоспроможності кінцевої продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках, але й інновацій та ефективності та продуктивності виробничого процесу. Що стосується відповідальності за контроль безпечності зазначеної продукції, то вона розпорошена між численними установами.

Дана схема контролю, представлена на рисунку 2, являє собою яскравий приклад командно-адміністративної системи, успадкованої Україною з радянських часів, яка примушує підприємства виконувати жорсткі зобов'язання, не передбачаючи механізмів відповідальності або прозорості для державних контролюючих органів. Крім того, відсутність підзвітності регулюючих органів унеможливорює виконання будь-яких вимог з боку виробників та споживачів щодо покращення системи регулювання.

Критеріями оцінки роботи та ефективності контролюючих органів України є кількість проведених перевірок та суми штрафних санкцій. При цьому, при перевірках підприємств харчової галузі зовсім не звертається увага на дотримання ними вимог стосовно безпечності виробленої ними продукції. Нажаль, це вводить в оману споживачів, які вважають, що чим жорсткіший контроль та чим більше здійснюється перевірок, тим вище рівень безпечності продуктів.

Для порівняння наведемо приклад системи контролю харчових продуктів у країні-члені ЄС – Німеччині. Контроль за харчовими продуктами у цій країні покладено на одну установу – Федеральне міністерство із захисту прав споживачів, харчових продуктів та сільського господарства. Підрозділи даного міністерства виконують певні функції, направлені на спеціальні сфери, а саме: харчові продукти та продукти промисловості, ветеринарна медицина, захист рослин, генна інженерія тощо. Крім того, для здійснення експертних висновків з питань безпечності продуктів харчування та захисту здоров'я споживачів залучена до співпраці наукова установа – Федеральний інститут оцінки ризиків, який здійснює свою діяльність відповідно до міжнародних наукових критеріїв оцінки.

Досвід розвинених європейських країн доводить нам, що для того щоб успішно просуватися на шляху до євроінтеграції та поліпшити умови просування вітчизняних товаровиробників харчової галузі на зовнішні ринки, перш за все необхідно реформувати та привести у відповідність вітчизняну систему контролю харчових продуктів, намагаючись її наблизити до правил ЄС.

Крім того, особливо хотілося б звернути увагу на співпрацю України з ЄС в рамках такого потужного інструменту інституційного розвитку як TAIEХ та проектів TWINNING. Якщо інструмент TAIEХ забезпечує надання короткострокової технічної допомоги з питань наближення національного законодавства до норм і стандартів ЄС та його подальшу практичну реалізацію, то метою характерною метою для TWINNING є сприяння застосування всередині країни тих законів і норм ЄС, які необхідні для інтегрування у внутрішній спільний ринок країн-членів Європейського Союзу та формування конкурентоспроможного ринкового середовища та конкурентоспроможної ринкової економіки.

Важливою подією в соціально-економічному розвитку України є набуття офіційного членства у Світовій організації торгівлі (СОТ). Дана організація об'єднує понад сто п'ятдесят країн світу, на які припадає майже 96% обсягів світової торгівлі.

Надзвичайно важливою для України є її позиція у переговорах СОТ з агропромислового розвитку в рамках Доха-раунду чи Раунду розвитку (ДДА – Doha Development Agenda), підтримуюча національні інтереси країни. Зрозуміло, що членство у СОТ має для нашої держави стратегічне значення з огляду на подальше реформування національної економіки, відповідно до загальноприйнятих принципів лібералізації та відкритості ринку.

Крім того, починаючи з 1994 року Україна тісно співпрацює з різноманітними міжнародними організаціями (Таблиця 5).

Таблиця 6.

Співробітництво з міжнародними організаціями

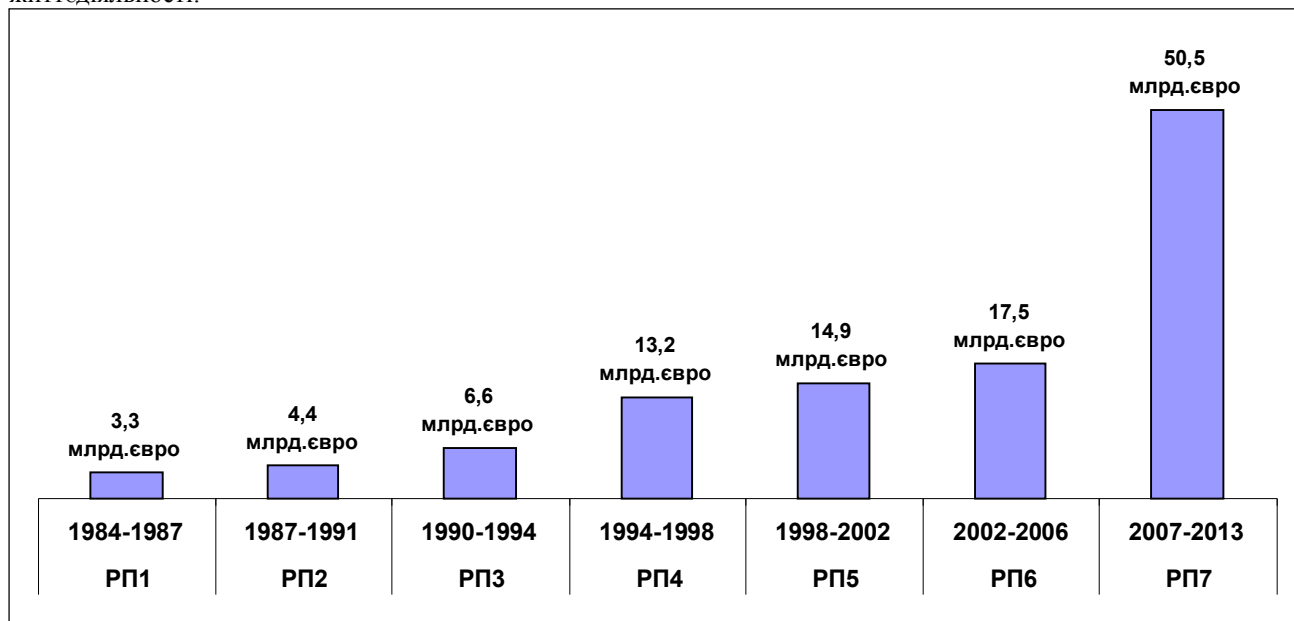
Дата вступу/прийняття	Назва організації
січень 1994	вступ до Європейської та Середземноморської організації захисту рослин
лютий 1994	прийняття в комісію зі збереження морських живих ресурсів Антарктики
липень 1994	вступ в Міжнародне епізоотичне бюро
жовтень 1994	вступ в Міжнародну організацію з цукру
листопад 1995	вступ в Міжнародний союз з охорони нових сортів рослин
жовтень 1996	вступ в Міжнародну організацію виноградарства та виноробства
червень 1998	прийняття до Міжнародної ради по зерну/
квітень 1999	вступ до Міжнародної асоціації з контролю за якістю насіння
липень 1999	вступ до організації з рибальства в північно-західній частині Атлантичного океану
листопад 2003	вступ до організації ООН з питань продовольства та сільського господарства (ФАО)
травень 2006	приєднання до Міжнародної конвенції про захист рослин (ФАО)/
травень 2008	вступ до Світової організації торгівлі (СОТ)/
листопад 2010	приєднання до Насінневих схем організацій економічного співробітництва та розвитку по сортової сертифікації насіння зернових, кукурудзи, сорго, призначеного для міжнародної торгівлі/

Джерело: складено автором

За останні роки ЄС розроблена ціла низка нових програм, термін реалізації яких передбачений 2007-2013 роками. Дані програми покликані сприяти подальшому розвитку інновацій, підтримувати економічне зростання та створення робочих місць нової якості в державах-членах ЄС. Більшість програм реалізують свої пріоритети через проекти, які мають власні завдання, обов'язково враховуючи мету програми. Найбільш відомими програмами у європейських країнах та в Україні є рамкові програми, які розпочали своє існування ще у 1984 році.

Слід зазначити, що Україна брала участь у шостій Рамковій програмі і залучила в країну понад 1,3 млрд.євро, при загальному бюджеті для третіх країн – 658 млрд.євро.

На сучасному етапі впроваджуються заходи, передбачені сьомою рамковою програмою. На рисунку 1 ми можемо побачити наскільки збільшилось фінансування РП з початку їх впровадження. Цікаво відмітити, що обсяг фінансування РП7 в порівнянні з РП1 збільшився більше ніж в 15 разів. Це говорить про те, що ЄС постійно вкладає значні ресурси на покращення свого соціально-економічного становища і, що в цих країнах приділяється значна увага пошуку різноманітних інновацій, які запроваджуються в усіх сферах життєдіяльності.

Рисунок 2. Фінансування Рамкових програм 1-7 науково-технологічного розвитку та демонстраційних дій ЄС

Джерело: [6]

Варто відмітити, що 1935 млрд.євро (майже 4% від загальної суми фінансування) в рамках РП7 виділяється безпосередньо на розвиток продовольчого, аграрного та біотехнологічного секторів, але, слід зазначити, що розвиток таких тематичних програм як навколишнє середовище (1800 млрд.євро), енергетика (2300 млрд.євро), транспорт (4180 млрд.євро), ІКТ (9110 млрд.євро) та нановиробництво (3500 млрд.євро) будуть впливати на подальший розвиток харчового сектору ЄС.

Крім того, в рамках здійснення вищезазначеної програми будуть проводитися дослідження безпеки харчових продуктів, пов'язаних з харчуванням при різноманітних захворюваннях, можливість вибору споживачами продуктів харчування та вплив продуктів харчування і культури харчування на здоров'я людини.

Для України, яка сьогодні обрала шлях до Євроінтеграції, необхідно остаточно визначитись у стратегії свого подальшого розвитку, чітко окреслити і науково обґрунтувати завдання, необхідні для виведення економіки країни на шлях безперечного зростання через посилення дієздатності країни та ефективно впровадження ринкових реформ. При цьому необхідно враховувати європейські принципи та запроваджувати механізми структурно-інноваційної моделі економічного розвитку. Отже, ми говоримо про модернізацію нашої економіки, підвищення її конкурентоспроможності, що повинно стати значним кроком до реалізації важливих завдань, направлених на досягнення сталого розвитку, який визначається світом як стратегічний напрямок двадцять першого століття.

Висновки. Таким чином, сьогодні для України дуже важливим чинником є продовження роботи по удосконаленню нормативно-правової бази країни, приводити її у відповідність зі світовими стандартами, зокрема зі стандартами ЄС, адже лише при відповідності світовим міжнародним стандартам якості та відповідності наша країна зможе вийти на світові ринки і вільно конкурувати з іншими країнами та виробниками.

Крім того, для покращення української системи державного регулювання безпечності харчових продуктів необхідно здійснити низку заходів, направлених на її гармонізацію з аналогічною системою у ЄС, враховуючи при цьому міжнародний досвід.

У першу чергу, необхідно здійснити заходи, направлені на створення єдиного органу з контролю харчових продуктів, що дозволить уникнути дублювання функцій існуючих органів, відповідаючих за безпечність харчових продуктів в Україні, додаткового фінансового навантаження на виробників харчової продукції та неефективного використання бюджетних коштів.

По-друге, відмінити обов'язкову сертифікацію харчової продукції, яка в розвинутих країнах виступає як ринковий механізм, натомість в Україні це інструмент державного контролю. Сертифікація продукції в Україні здійснюється через монополізовані структури – центри стандартизації, метрології та сертифікації Держспоживстандарту. Дуже важливим фактором в даному напрямку виступає уникнення різниці у підходах до вітчизняних та імпортованих продуктів.

По-третє, з метою виконання Україною плану інтеграції до ЄС та вимог СОТ, необхідно відмовитись від застарілих обов'язкових стандартів та впровадити систему обов'язкових технічних регламентів та добровільних стандартів. Слід відмітити, що чинний сьогодні набір стандартів включає в себе і параметри якості, і технічні вказівки, і стандарти безпечності, на основі яких характеристики продукції стають предметом державного контролю. Це все суперечить положенням Угоди СОТ про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ).

По-четверте, виникає потреба українській стороні привести у відповідність до положення СОТ і Комісії Кодексу аліментаріус та сучасних міжнародних стандартів нормативи щодо дозволених харчових добавок та ароматизаторів, вмісту забруднювачів, пестицидів та залишків ветеринарних препаратів тощо.

Список використаних джерел

1. Звіт «Конкурентноздатність сільського господарства у Європі та Центральній Азії», Департамент стійкого розвитку. Світовий банк. Червень 2008.
2. Trade Sustainability Impact Assessment for the FTA between the EU and Ukraine within the Enhanced Agreement. Final Report. – Rotterdam : Ecorys, 2007.
3. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством від 16 червня 1994 року. – Київ, Представництво Європейської Комісії в Україні, 1997. – С.27.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України, офіційний сайт – [Режим доступу]: <http://new.minagro.gov.ua/ua/ministry/>
5. Ukraine. EU bilateral trade and trade with the world. – European Commission, DG Trade, 2008. – [Режим доступу]: http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113459.pdf.
6. Fact sheet FP7 – [Режим доступу]: www.ec.europa.eu/research/fp7

УДК 339.5 (045)

РАГИМОВ НИШАТ ИНГИЛАБ ОГЛЫ,
аспирант Института Философии,
Социологии и Права НАН Азербайджана

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ФАО ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

РЕЗЮМЕ

В настоящей статье дано понятие продовольственной безопасности, деятельность Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН (ФАО) в сфере обеспечения продовольственной безопасности, а также влияние такой деятельности на различные внутригосударственные меры, для обеспечения национальной экономической безопасности страны. В статье проанализированы конференции, проведенные ФАО, а также принятые программы по обеспечению всемирной продовольственной безопасности. Кроме того, рассмотрено понятие «продовольственный кризис» и пути его устранения, выявлены физиологические и экономические критерии продовольственной безопасности мира и страны. Одновременно констатировано на то, что несмотря на некоторые выявления, следует отметить, что до настоящего времени не существует даже единого общепринятого определения самого понятия «продовольственная обеспеченность».

Ключевые слова: продовольственная безопасность, минимальные стандарты уровня жизни, обеспечение продовольствием, международная интеграция, организационные меры, внутригосударственное законодательство, международное право.

SUMMARY

In this article there are analyzed the concept of food safety, activity of the Food and Agricultural Organization of the United Nations (FAO) in sphere of maintenance of food safety, and also influence of such activity on various internal measures, for maintenance of national economic safety of the country is granted. In article the conferences spent by FAO, and also the accepted programs on maintenance of the world food safety. Besides, it is considered the concept of «food crisis» and ways of its elimination, physiological and economic criteria of food safety of the world and the country are revealed. Despite some revealings, it is necessary to notice that till now there is no even a uniform standard definition of the concept «food safety» that is simultaneously ascertained.